

Asia: VN/33945/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Lappeenrannan kaupunki kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Oppimisen tuen osalta lausunnolla oleva versio kaipaa selvästi vielä runsaasti jatkotyötä, mikä osin toteutunee opetussuunnitelman perusteiden täsmentämisen yhteydessä. Englanninkielistä ylioppilastutkintoa koskeva esitys vaikuttaa säädösnäkökulmasta ongelmattomimmalta. Taito- ja taideaineiden koe ylioppilastutkinnon osana vaatii jatkovalmistelussa erityisesti pohdintaa sen vaikutuksista lukiokoulutukseen. Lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän osalta Lappeenrannan kaupungin näkökulmasta keskeistä on, että lakimuutosten toteuttamiseen osoitetaan valtion taholta riittävät resurssit siltä osin kuin muutosten toimeenpano aiheuttaa kustannuksia kaupungille.

2. Oppimisen tukea ja erityisopetusta koskevat säädösehdotukset

Oppimisen tuen ja erityisopetuksen toimivuus lukiossa on tärkeä asia ja on hyvä, että siihen liittyviä säädöksiä tarkastellaan. Tämä on tärkeää muun muassa koulutuspoliittisen selonteon tavoitteiden saavuttamiseksi.

On perusteltua, että opiskelijan oikeus erityisopetukseen on sidottu lukion oppimäärän suorittamiseen. Sen sijaan opiskelijan erityisopetukseen oikeuttavat perusteet ”todennetut oppimisvaikeudet” ja ”muut erityiset syyt” edellyttävät täsmentämistä esimerkiksi opetussuunnitelman perusteissa. Erityisopetuksen tarpeen synnyttävä oppimisvaikeus voi olla laaja-alainen tai kapeampialainen. Ongelmallista on, jos opiskelijan oikeuden perusteista ei säädetä riittävän täsmällisesti, jolloin käytännössä minkä tasoinen oppimisvaikeus tahansa tai mikä tahansa muu erityinen syy riittää synnyttämään opiskelijan oikeuden erityisopetukseen. Luonnoksessa nyt oleva sanamuoto voi käytännössä luoda rajoittamattoman oikeuden erityisopetukseen. Tästä syystä opiskelijan erityisopetukseen oikeuttavia perusteita on esityksen jatkovalmistelussa välttämätöntä täsmentää.

Lappeenrannan kaupungin näkemyksen mukaan erityisopetuksen sisältöä ei ole perusteltua tarkemmin säätää siten, että sillä vaikeutettaisiin opiskelijoiden lukio-opinnoissa etenemisen ja lukion oppimäärän suorittamiseksi tarvittavan ja tarkoituksenmukaisen tuen järjestämistä. Opiskelijoiden tuen tarpeisiin pystytään vastaamaan erilaisilla opetus- ja muilla tuen järjestelyillä. Oppimisen tuen ja erityisopetuksen tarpeisiin voidaan vastata myös erilaisilla pedagogisilla ratkaisuilla.

Lappeenrannan kaupunki kiinnittää huomiota myös siihen, että voimassa olevan lainsäädännön mukaan erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Nyt lausunnolla olevassa luonnoksessa opetushenkilöstön yhteistyö esitetään kavennettavaksi vain osaan siitä eli muuhun oppimisen tukeen. Tämä johtunee siitä, että nyt lausuttavana olevassa säädösluonnoksessa oppimisen tuen käsitettä esitetään muutettavaksi ja jopa kavennettavaksi. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan oppimisen tuki käsittää sekä erityisopetuksen että muun oppimisen tuen, kun nyt säädösluonnoksessa oppimisen tuella tarkoitetaan vain erityisopetuksen ulkopuolista oppimisen tukea. Onkin vaarana, että uusi säädösluonnos vaikeuttaa tuen tarjoamista sitä tarvitsevalle opiskelijalle ja on tosiasiallisesti heikentämässä opiskelijan asemaa.

Lukiolakiin esitetään lisättäväksi uusi 28 b §, jossa säädetään päätöksestä erityisopetuksessa. Sen mukaan koulutuksen järjestäjä päättää opiskelijalle annettavasta 28 a §:ssä tarkoitusta erityisopetuksesta sekä siitä, että opiskelijaa ja tämän huoltajaa tai muuta laillista edustajaa on kuultava ennen päätöksen tekemistä. Saman pykälän 2 momentissa säädetään siitä, että koulutuksen järjestäjän on arvioitava opiskelijan erityisopetuksen tarve opiskelijan aloittaessa opiskelun ja opintojen aikana erityisopetuksen tarpeen ilmetessä.

Esitysluonnoksen taloudelliset vaikutukset kunnille ja koulutuksen järjestäjille -kohdan mukaan ehdotettu erityisopetuksen tarpeen arviointi on uusi tehtävä koulutuksen järjestäjille. Esitysluonnoksen mukaan se koskisi niitä opiskelijoita, joilla on perusopetuksessa tehty perusopetuslain mukainen erityisen tuen päätös. Lappeenrannan kaupungin käsityksen mukaan säännöksen sanamuodon mukaan erityisopetuksen tarpeen arviointia ei ole rajattu pelkästään niihin opiskelijoihin, joille on tehty perusopetuslain mukainen erityisen tuen päätös. Säännöstä on esityksen jatkovalmistelussa täsmennettävä.

3. Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita koskevat säädösehdotukset

Lappeenrannan kaupungilla ei ole lausuttavaa rahoitusperusteita koskeviin säädösehdotuksiin. Lappeenrannan kaupunki pitää välttämättömänä, että siltä osin kuin muutosten toimeenpano ja niiden mukaan toimiminen tulevaisuudessa edellyttävät lisäresursointia, valtio osoittaa opetuksen järjestäjille riittävät resurssit.

4. Englanninkielistä lukiokoulutusta, opiskelijavalintaa ja ylioppilastutkintoa koskevat säädösehdotukset

Lappeenrannan kaupunki pitää muutosesitystä kokonaisuutena tarpeellisena ja hyvänä. Vaikka välitön tarve englanninkieliselle lukiokoulutukselle painottunee pääkaupunkiseudulle ja kasvukeskuksiin, tarjoaa se mahdollisuuden koulutustarjonnan monipuolistamiseen myös niille alueille, joissa oppilas- ja opiskelijamääräennusteet ovat laskevat. Esimerkiksi Lappeenrannan kaupungille ennustettu nettomaahanmuutto kompensoi oppilasmäärän vähenemistä merkittävästi, joskaan ei riittävästi. LUT-yliopistossa opiskelee merkittävä määrä kansainvälisiä opiskelijoita ja kansainvälisen henkilöstön määrä on jo puolet koko henkilöstöstä. Lappeenrannan kaupunki järjestää tällä hetkellä IB-lukiokoulutusta yhdessä Imatran kaupungin kanssa. On tunnustettu, että IB-lukiokoulutus ei kaikilta osin vastaa englanninkielellä lukiokoulutusta tarvitsevien nuorten tarpeita.

5. Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoetta koskevat säädösehdotukset

Lappeenrannan kaupunki kannattaa esitystä. On hyvä, että lainsäädäntö mahdollistaa myös kokeisiin kuuluvia valmistavia näyttöjä. Ne soveltuvat hyvin taito- ja taideaineiden kokeisiin. On huomioitava, että taito- ja taideaineiden koe tulee jo ilman valmistavaa näyttöäkin lisäämään kunkin tutkintokerran koepäivien määrää. Ylioppilastutkinnon kokeet järjestetään nykyään tiloissa, joille on yleensä myös muuta käyttöä. Nykyinen digitaalinen tutkinto tarkoittaa, että koetilat joudutaan varustamaan erikseen ja tilat ovat joka vuosi jo nykyisellään puolitoista kuukautta poissa muusta käytöstä. Se on myös kustannuskysymys koulutuksen järjestäjille.

Lappeenrannan kaupunki pitää tärkeänä, että ylioppilastutkintoa kehitetään niin, että tutkintokertaan varattava aika ei koulutuksen järjestäjän kannalta kasva enää nykyisestä. Se voi tarkoittaa muun muassa painetta siirtyä kaikissa tutkintoaineissa yksipäiväisiin kokeisiin. Lappeenrannan kaupunki edellyttää muutenkin, että valtio korvaa taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeen eli laajenevan veloitteen aiheuttamat kustannukset koulutuksen järjestäjille.

Lappeenrannan kaupunki pitää riskinä sitä, että ylioppilastutkintoa kehitetään tässä tapauksessa yksittäisten tutkintoaineiden kannalta ilman arviointia sen vaikutuksista tutkinnon kokonaisuuteen tai muihin tutkintoaineisiin. Luonnos hallituksen esitykseksi ei sisällä arviota muutoksen vaikutuksesta taito- ja taideaineiden opintoihin tai lukio-opintoihin kokonaisuutena. Hyvää on, että korkeakoulut voisivat jatkossa halutessaan ottaa nykyistä paremmin huomioon taito- ja taideaineiden osaamisen opiskelijavalinnoissa. Lisäksi taito- ja taideaineiden kokeen lisääminen ylioppilastutkintoon laajentaisi kokelaiden mahdollisuuksia osoittaa lukion oppimäärään liittyvää osaamistaan. Sen sijaan lausunnolla olevassa luonnoksessa ei arvioida lainkaan muutoksen vaikutusta kyseisiin taito- ja taideaineisiin.

6. Tilauskoulutusta koskevat säädösehdotukset

Lappeenrannan kaupungilla ei ole lausuttavaa lukiokoulutuksen osalta asiaan.

7. Muut kommentit

-

Routti Mari
Lappeenrannan kaupunki, opetustoimi